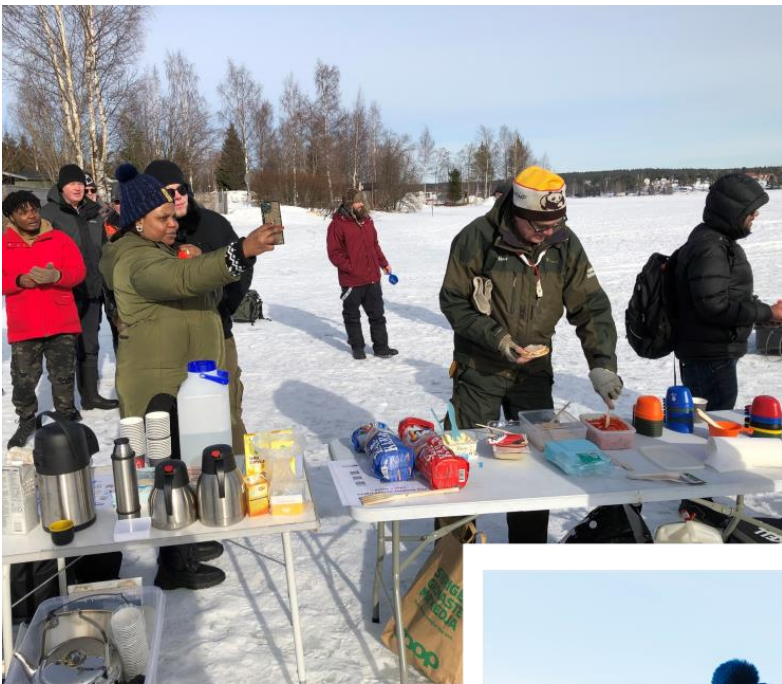

Upptäck Sportfisket i Bottenvikens kust och skärgård!
Handbok för en lyckad fiskekurs

**BOTTENVIKENS
SKÄRGÅRD**

Omslag: *Bilder från en kurs i vinterfiske som anordnats i samband med projekt "Upptäck sportfisket i Bottenvikens kust och skärgård", mars 2024 i Örviken, Skellefteå.
Foto: Lisa Lundstedt och Larissa Das Mercedes Nagate*

Datum: 2025-03-21

Dnr: KFF 2022/460 (Luleå kommun)

Utgivare: Bottenvikens skärgård kommunsamverkan genom Luleå kommun

Hemsida: www.bottenvikensskargard.se

Delrapport från projekt:
Upptäck sportfisket i Bottenvikens kust och skärgård

Handbok för lyckad fiskekurs

HAPARANDA
— HAAPARANTA —

KALIX KOMMUN

**BOTTENVIKENS
SKÄRGÅRD**

LULEÅ KOMMUN

Piteå kommun

**Skellefteå
kommun**

Sportfiskarna

Sveriges sportfiske- och fiskevårdsförbund

Förord

Bottenvikens kust och skärgård erbjuder stora möjligheter till ett spännande och rikt sportfiske, året om. Kustnära kan du hitta fiskarter som abborre, mört och gädda och längre ut i skärgården är harr och sik vanliga fångster.

Kunskapen om områdets fiskemöjligheter är däremot inte vida spridd. Även för inbitna sportfiskare kan kustfisket vara okänd mark. Genom att informera om detta och genom att lära ut hur man fiskar, är tanken att vårt projekt *Upptäck sportfisket i Bottenvikens kust och skärgård* ska få fler att upptäcka en ny hobby och även hitta egna smultronställen i vår fina kust och skärgård.

Som en del av projektet har denna *Handbok för en lyckad fiskekurs* tagits fram. Vår förhoppning är att handboken ska vara ett stöd för alla som vill anordna en fiskekurs. Handboken kan ses som ett utbildningskoncept att plocka idéer ifrån och undervisa kring, för att lära ut ett säkert och skonsamt fiske för nya och nyfikna kursdeltagare.

Handboken innehåller checklistor över vad som kan vara bra att tänka på för er som ska anordna en fiskekurs, från idéstadium till genomförd kurs. Handboken innehåller däremot inte några detaljer om själva fisket, vi förutsätter att ni som anordnar och leder kursen är erfarna sportfiskare som redan kan det mesta om det fiske ni vill lära ut.

Handboken har tagits fram i samarbete med Sportfiskarna Region Norr. Projektet har genomförts med finansiering från LONA, Länsstyrelsen i Västerbottens län, samt Bottenvikens skärgård kommunsamverkan och Skellefteå kommun.

Vi hoppas den kommer till nytta och önskar er alla lycka till med framtida fiskekurser!

Lisa Lundstedt
Samordnare
Bottenvikens skärgård
kommunsamverkan

Malin Isaksson
Fiskekonsulent
Skellefteå kommun

Tobias Hellman
Regional ungdomsansvarig
Sportfiskarna Region Norr

Innehåll

1.	Inledande planering	6
1.1	Innehåll och målgrupp: vad är kursens fokus och vem riktar vi oss till?	7
1.2	Tid och plats: när ska kursen hållas och var ska vi hålla till?	8
1.3	Budget: vad har vi råd med och ska kursen vara kostnadsfri eller ej?	8
1.4	Antal deltagare: hur många kursdeltagare kan vi ta emot?	10
1.5	Transport: hur ska deltagarna ta sig till och från kursen?	10
2.	Inbjudan och anmälan.....	11
2.1	Vad behöver stå med i en inbjudan?	12
2.2	Hur anmäler man sig till kursen och vilken information är viktig att få in?.....	15
2.3	Hur sprida inbjudan/information om att kursen ska hållas?.....	15
2.4	Efter anmälan: Behöver deltagarna ytterligare information?	16
3.	Kursens genomförande.....	19
3.1	Fiskekurs inomhus.....	20
3.2	Fiskekurs utomhus – vinterfiske.....	20
3.3	Fiskekurs utomhus – vår, sommar och höst.....	22
4.	Hur gick det? Utvärdering av kursen.....	25
4.1	Fråga deltagarna.....	26
4.2	Fråga er själva	26
5.	Djupdykningar.....	27
5.1	Regler för fiske med handredskap i kustvatten.....	28
5.2	Var snäll med fisken - etisk hantering av den fisk du fångat.....	29
5.3	Säkerhet vid vatten och på is.....	31
5.4	Allemansrätt och naturvett	32
5.5	Verktyg och länkar.....	33

1. Inledande planering

Foton: Jörgen Wiklund

Innan ni drar igång och arrangerar en fiskekurs är det bra att ha en genomtänkt plan. Vad ska kursen handla om, var ska vi hålla till, vad har vi råd med, hur många kursdeltagare kan vi ta hand om och hur ska folk ta sig till och från kursen?

1.1 Innehåll och målgrupp: vad är kursens fokus och vem riktar vi oss till?

Innehåll: vad ska kursen fokusera på?

Om fiskekursen ska hållas inomhus eller utomhus bestämmer vad kursen kan innehålla. Om den ska innehålla teori eller praktik. Eller båda.

Exempel på innehåll:

- Teori och praktiska övningar inomhus
 - Hur man riggar i ordning ett spö
 - Kast-träning
 - Knutkunskap
 - Betesbygge
 - Flugbindning
- Sportfisket i allmänhet
 - Sportfiskets fördelar för hälsan
 - Sportfiskets del i och nytta för samhället
 - Tipsa om att det finns möjlighet att få friskvårdsbidrag för att fiska (sportfiskekostnader går numera att ta på ditt friskvårdsbidrag)
- Att lära ut ett specifikt sportfiske
 - Pimpelfiske
 - Mete
 - Spinnfiske
 - Flugfiske etc
- Alla fiskekurser bör innehålla information om:
 - Fiskeregler
 - Etisk hantering av fisken
 - Säkerhet – sjövett/isvett
 - AllemansrättLäs mer om detta i kapitel "Djupdykningar" nedan.

Målgrupp: vem ska kursen rikta sig till?

Det är viktigt att anpassa kursens innehåll efter den eller de målgrupper som ni tänkt vända er till. Nedan listas exempel på olika typer av målgrupper samt organisationer som det kan vara bra att samarbeta med:

- Ungdom:
 - Skolklasser
 - Fritidsgrupper
 - Öppen aktivitet för barn & unga (utan anmälningsplikt)

- Anmälan aktivitet barn & unga
- Nya medborgare:
 - Samarbete via hjälporganisationer
 - Hej Främling
 - Vilda Kidz
 - Helping Hands
 - Röda korset
- Personer långt ifrån friluftslivet:
 - Pensionärer
 - HVB-hem
 - LVU-hem
- Unika specialanpassade fiskeaktiviteter:
 - För de som vill utveckla sitt fiske eller testa på nya fiskemetoder
- Ingen särskild grupp – alla är välkomna
 - Familjeaktiviteter
 - Öppen aktivitet för alla

1.2 Tid och plats: när ska kursen hållas och var ska vi hålla till?

När ska kursen hållas?

Bestäm om kursen ska vara en engångsinsats eller återkommande fiskeaktivitet (exempelvis en gång i veckan/månaden).

När ni planerar in datum och tid – se till så att det inte krockar med något annat evenemang som kan locka ungefär samma målgrupp, till exempel hockeymatch, andra aktiviteter med fiskefokus, festivaler etc.

Var ska kursen hållas?

Att känna till tänkt fiskeplats för kursen är nödvändigt för att kunna bedriva ett bra och attraktivt fiske för kursdeltagarna. När ni väljer plats, tänk på att:

- lokalen/fiskeplatsen ska gärna vara lätt att ta sig till, gärna så att det går att ta sig till lokalen/fiskeplatsen med lokalbuss eller annan kollektivtrafik.
- tillgänglighet på plats är anpassat efter målgrupp. Oavsett målgrupp kan exempelvis rejäla skoterspår att gå på ut till fiskeplatsen göras inför deltagarnas ankomst.

Tänk även på att testa fisket på området – det viktiga är att dina kursdeltagare får napp, annars tappar de snabbt intresset.

Om det finns möjlighet är det en fördel att engagera en lokal fiskeklubb eller ett fiskevårdsområde som kan hjälpa till eller närvara vid kurstillfället.

1.3 Budget: vad har vi råd med och ska kursen vara kostnadsfri eller ej?

Vilka resurser ni har tillgång till avgör både innehåll, val av plats och vad ni vill bjuda kursdeltagarna på. Det är därför bra att göra en budget och tänka igenom följande:

- Vad har vi råd med?
 - Finns det pengar att söka?

- Kan vi samarbeta med någon och därmed öka resurserna till kursens genomförande?
- Behöver vi köpa in någon utrustning?
- Behöver vi anlita någon kursledare och kan vilja ha ersättning för det?
- Ska vi ta ut en kursavgift eller ska kursen vara kostnadsfri?
- Ska vi bjuda på förtäring eller inte?
 - Om det finns resurser till detta så bjud på något att äta och dricka. Det kan vara höjdpunkten på dagen om fisket är dåligt.
- Ska kursen vara gratis eller avgiftsbelagd?

Kostnadsfri eller avgiftsbelagd kurs?

- En avgiftsfri kurs kan:
 - möjliggöra för de som inte har råd att ändå delta,
 - locka fler deltagare,
 - göra att fler hoppar av i sista sekund, utan att meddela. Har man inte betalt något förlorar man inget på att ändra sig och göra annat.
- En kursavgift kan:
 - minska antalet icke anmälda avhopp,
 - möjliggöra att transport och mat/fika kan köpas in,
 - avskräcka potentiella kursdeltagare att inte delta på kursen.

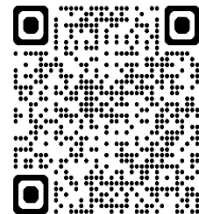
Beroende på vilken målgrupp som ni riktar in er på bör aktiviteter som arrangeras för barn och unga samt för hjälporganisationer vara kostnadsfria.

Kan vi få hjälp med att ordna en fiskekurs?

Ett studieförbund kan vara ett bra administrativt stöd i organisering. Hos studieförbunden finns både erfarenhet och bra verktyg för att organisera och administrera kurser. De kan exempelvis hjälpa till att ta in anmälningar, deltagaravgifter, göra undersökningar, anställa kursledare (som då är försäkrade under kurs tiden) och betala ut arvoden (förutsatt att det finns budget för det). De kan även stötta med lokaler och marknadsföring. Studieförbunden kan ha tillgång till fina mötesplatser och annat som är till för föreningsliv och folkbildning.

Ett ytterligare tips är att studieförbunden gärna hjälper till om det är grupper som vill fördjupa sig i något område, exempelvis genom att starta en studiecirkel. Fördjupningskurs eller liknande.

Sportfiskarna är en medlemsorganisation till Studieförbundet. Är ni en förening, exempelvis en fiskeklubb eller ett fiskevårdsområde, och är medlem hos Sportfiskarna, kan ni söka om pengar för att hålla i fiskeaktiviteter. Även skolor kan söka bidrag via "Klassdraget" förutsatt att kursledaren har fullföljt Sportfiskarnas särskilda fortbildning för detta. Dessa bidrag söker ni på [Sportfiskarna.se/förening/ekonomiska-bidrag](https://sportfiskarna.se/forening/ekonomiska-bidrag). Kontakta [Sportfiskarna](https://sportfiskarna.se) för mer information.

1.4 Antal deltagare: hur många kursdeltagare kan vi ta emot?

För att kursen ska vara meningsfull för deltagarna, och för att inte ni kursledare ska slita ut er, är det viktigt att anpassa maximalt antal deltagare utifrån er bemanning. Frågor att ställa sig är bland annat:

- Om inomhus – hur många personer ryms i kurslokalen?
- Hur många är vi som kan hjälpas åt att hålla kursen?
- Får barn/unga ta med föräldrar/får vuxna ta med sig sina barn?

Om det handlar om en teoretisk utbildning kan det räcka med en kursledare men om det handlar om faktiskt fiske eller annat praktiskt handhavande exempelvis flugbindning, är det bra att vara fler kursledare. För att kursen ska vara givande för deltagarna och för att kursledaren inte ska vara alltför överlastad behövs minst två ledare per 10 deltagare.

1.5 Transport: hur ska deltagarna ta sig till och från kursen?

- Om deltagarna ska ta sig dit på egen hand: Försök att arrangera aktiviteten i lättillgänglig miljö och område.
- Om kursen inkluderar transport till och från fiskeplatsen/lokalen: Här kan platsen vara mer extraordinär eller ligga lite mer avsides.

Ett alternativ är också att kursledarna tar sig till där deltagarna normalt håller till, exempelvis skolan/fritidshemmet.

2. Inbjudan och anmälan

Foto: Malin Isaksson

Till att börja med behöver ni ta fram någon form av inbjudan så att folk får veta att kursen ska hållas. Beroende på vilken målgrupp ni riktar er till får ni formulera inbjudans innehåll och språk efter den. Viktigt är också att deltagarna får en tydlig bekräftelse på att de är anmälda, annars kanske de inte dyker upp på kursdagen.

2.1 Vad behöver stå med i en inbjudan?

Inbjudan får gärna vara lockande och kortfattad. Den behöver inte innehålla alltför mycket specifik information om kursinnehåll eller exakt vilken typ av utrustning som de behöver ta med/ni kommer att erbjuda. Sådan typ av information kan ni skicka ut senare till de som anmält sig.

I inbjudan bör följande information framgå:

- Kursens innehåll – vad det är för typ av kurs
- Målgrupp – vilka ni vill ska komma på kursen
- Tid och plats
- Om kursen tillhandahåller fiskeutrustning eller ej
- Hur man anmäler sig
- Sista anmälningsdag – förslag: minst tre dagar innan aktivitet
- Avgift eller kostnadsfritt
- Vem som bjuder in till/anordnar kursen
- Kontaktperson (minst en kontaktperson)
 - Namn
 - Telefonnummer
 - E-post
- Mycket kort om vad kursdeltagarna behöver tänka på att ta med sig eller ta på sig
- Kort om hur kursdeltagarna tar sig till kurslokal/fiskeplats – om det kommer det anordnas skjuts eller om deltagarna får ta sig dit själva
- Om det kommer att bjudas på någon form av fika/mat – det är alltid trevligt att ta en paus och äta något tillsammans, det ger möjlighet för samvaro och att utbyta erfarenheter från fisket. Det kan också vara dagens höjdpunkt om fisket råkar gå mindre bra.

Tänk på!

- Att någonstans skriva att de som anmält sig bör hålla kolla på mappen för Skräppost, det kan hända att utskick från er hamnar där.
- Att anpassa inbjudan efter målgrupp och, beroende på målgrupp
- Att inbjudan kanske behöver skrivas på annat språk.

Se exempel på inbjudan till fiskekurs, figur 1 och 2 nedan.

Skellefteå sport fishing club welcomes you to a
Free ice fishing trip with guide

Experienced or a beginner – you are all welcome! We will show you how to catch a fish and inform about fishing regulations and ice safety. At no cost for participants!

Tuesday the 12th of March 2024

Ice fishing gear and necessary safety equipment will be available for all participants to borrow.

We will arrange free transportation by bus to and from the fishing event and serve a light meal and coffee/tea.

Register for participation: [Registration form](#) or scan QR-code →
Maximum number of participants: 30 fisherwomen/-men

Last date for registration: Tuesday the 5th of March

Questions? Don't hesitate to contact [\[redacted\]](#)

Looking forward to seeing you!

This activity is carried out in cooperation with

Turn page for more information

Figur 1. Exempel på inbjudan till fiskekurs, framsida.

Practicalities

- We will spend the day at Björnsholmen on the ice of Skellefteå river.
- Minimum number participants: 15 fisherwomen/-men
- We strongly recommend you to wear warm clothes, waterproof boots/shoes and warm gloves and hat. Bear in mind that snow on the ice might be knee high.
- The pick up bus starts at Sara Kulturhus (north side) and is marked with ICE FISHING/BJÖRNSHOLMEN

Time	Activity
08:50	Bus pick up at Skellefteå center, Sara Kulturhus (north side)
09:00	Bus pick up at Solbacken Camp away
09:10	Bus pick up at bus stop väg 372, South gate
09:20	Bus pick up at Camp albatross, Mekanvägen 34
09:45	Bus arrival at Björnsholmen
10:00	Welcome! You will be provided with safety equipment and ice fishing gear. Information about fishing, regulation and safety on ice before we start to fish.
10:30	You will fish out on the ice with guidance from experienced instructors
12:00	Lunch out on the ice (warm vegetable soup and sandwich) After that – more fishing
13:45	We prepare for departure
14:00	Bus departure from Björnsholmen
	Bus drop off at Camp albatross, Mekanvägen 34
	Bus drop off at bus stop väg 372, South gate
	Bus drop off at Solbacken Camp away
14:30	Bus drop off at Skellefteå center, Sara Kulturhus (north side)

Figur 2. Exempel på inbjudan, baksida.

2.2 Hur anmäler man sig till kursen och vilken information är viktig att få in?

Anmälan till kursen kan ske på olika sätt, exempelvis:

- Via e-post
 - Viktigt att hålla koll på inkorg så ni inte missar anmälningar eller frågor om kursen
 - Tänk på att någonstans skriva att de som anmält sig bör hålla koll på mappen för Skräppost utifall information om kursen hamnat där.
- Via telefon
 - Viktigt att hålla koll på din telefon och eventuella missade samtal
- Via en kontaktperson i förening/arbetsplats/skola samlar in anmälningar och vidarebefordrar till er som anordnar kursen
- Via anmälningsformulär
 - Exempel: Microsoft Forms
 - Tänk på att någonstans skriva att de som anmält sig bör hålla koll på mappen för Skräppost utifall information om kursen hamnat där.

I anmälan behöver ni se till att ni får in information om:

- Namn på kursdeltagare
- Kontaktuppgifter:
 - E-post: för utskick av bekräftelse och kompletterande information
 - Telefon (helst mobil): om ni snabbt behöver få tag på deltagarna
- Om de vill nyttja den transport som, eventuellt, anordnas i samband med kursen eller om de tar sig till kurslokal/fiskeplats själva. Det kan också vara bra att ha med alternativet "Jag ordnar min egen transport" som alternativ även om ni ordnat med transport, så vet ni att inte alla deltagare ska med på bussen.
- Eventuella allergier – om ni ska bjuda på något ätbart och känner för att ordna med alternativ mat/dryck.
- Om de anmäler fler personer i samma anmälan eller bara sig själva

2.3 Hur sprida inbjudan/information om att kursen ska hållas?

Avgörande för att ni ska få några kursdeltagare över huvud taget är att ni når ut med information om att kursen ska hållas. Om det är en specifik grupp som redan existerar, till exempel en skolklass är det relativt enkelt att nå ut med informationen. Men om ni bjuder in en bredare allmänhet behöver ni tänka till kring hur ni sprider informationen.

Exempel på olika sätt att sprida information:

- Via skola/lärare/fritidsledare på skola eller liknande
- Via kontaktperson på arbetsplats
- Via sociala medier
- En lapp på en anslagstavla
- Utskick via e-post
- Annons i (gratis)tidningar

2.4 Efter anmälan: Behöver deltagarna ytterligare information?

För att de som anmält sig ska veta att de är anmälda är det viktigt att ha någon form av bekräftelse eller återkoppling om att de är anmälda. Det kan vara genom att ett meddelande poppar upp i samband med att anmälan är gjord "Hej! Du är anmäld till fiskekursen den [datum] som hålls i [plats]. Välkommen!". Om ni avser att skicka ut mer information till de som anmält sig kan det vara bra att skriva det. Och att de ska hålla koll på mappen för skräppost ifall era utskick råkat hamna där.

Vår erfarenhet är dock att de som anmält sig förväntar sig mer information, exempelvis via e-post som en bekräftelse på att de är anmälda. Då kan det vara bra att ge mer specifik information om fiskekursen som inte fick plats i inbjudan. Exempelvis:

- Någon form av agenda för fiskekursen/-dagen.
- Om de behöver köpa fiskekort eller ej.
- Vilken typ av utrustning som ni tillhandahåller
- Vad det är bra att deltagarna tar med själva
- Klädsel: viktigt att meddela sina gäster att ta på sig rätt typ av kläder, det vill säga kläder efter väder samt ombyte ifall någon olycka skulle vara framme. Beroende på hur vana kursdeltagarna är att vara i naturen/ute på is, kan det vara bra att ge exempel på vad de bör ha på sig, exempelvis vad "varma kläder" innebär på vintern täckbyxor, underställ, mössa, vantar, vattentäta stövlar/skor etc.
- Hur transporten till och från kurslokalen/fiskeplatsen ska ske.
 - Lokala bussförbindelser, tidtabell, hållplatser et.
 - Om deltagare ska ta sig dit på egen hand kan det behövas karta med färdbeskrivningar eller liknande.
 - Om ni arrangerar transporten behöver de veta var de ska plockas upp och när.
 - Var de kan parkera sin bil.
- Ungefär vilket typ av förtäring som ni, eventuellt, kommer att bjuda på.

Antingen skickar ni ut denna typ av information i samband med bekräftelsen eller närmare inpå kursen.

Se exempel på utskick med information om fiskekursen, figur 3 och 4 nedan.

*Skellefteå sport fishing club welcomes you to an
Ice fishing trip with guide*

You are registered to our ice fishing trip at Björnsholmen on the 12th of March. To facilitate your preparation, here is a brief information about the day.

- Instructors:** Representants from [Sportfiskarna](#) and [Skellefteå sport fishing club](#) will give you instructions on how to ice fish. Representants from Skellefteå kommun and [Bottenvikens skärgård](#) will also join to facilitate the activities during the day.
- Clothes:** We strongly recommend you to wear warm clothes, waterproof boots/shoes and warm gloves and hat. Depending on weather there's a possibility that there may be some water on the ice.
- Equipment:** Ice fishing gear and necessary safety equipment will be available for all participants to borrow. Every participant will be equipped with an ice fishing rod and ice spikes. You can also borrow a bucket to sit on, but, for better comfort, we recommend those of you who have an easy-to-bring outdoor stool/chair, to bring it. Maggots/fishing bait will be available.
- Transport:** The bus starts at 8:50 from Sara Kulturhus (north side) and is marked with ICE FISHING/BJÖRNSHOLMEN. A representant from Skellefteå sport fishing club will greet you welcome on the bus.

Time	Bus stop
08:50	Bus starts at Sara Kulturhus (north side, Södra järnväggsgatan)
09:00	Bus pick up at Solbacken Camp away
09:10	Bus pick up at bus stop väg 372, South gate
09:20	Bus pick up at Camp albatross, Mekanvägen 34
09:45	Bus arrival at Björnsholmen

The bus will take you back in the afternoon, starting at 14:00 o'clock.

- Parking:** There's a carpark a bit up the road, for those of you that will arrange your own transport (see map on other side).
- Food:** We will serve a light lunch – vegetable soup (no lactose) and sandwiches, coffee and tea. If you suspect that you need more, we recommend that you bring something to eat or drink by your own.
- Amenities:** Bear in mind that we'll be out in the nature, which means that we won't have access to any amenities such as toilets.
- Fee:** Free of charge
- Questions:** Please contact [\[redacted\]](#)

Looking forward to seeing you!

This activity is carried out in cooperation with

Turn page for more information!

Figur 3. Exempel på utskick som skickats ut till de som anmält sig till fiskekurs, framsida.

Figur 4. Exempel på utskick som skickats ut till de som anmält sig till fiskekurs, baksida.

3. Kursens genomförande

Foto: Malin Isaksson

Det är en hel del saker att tänka på och packa med när det väl är dags för att hålla kursen. I detta avsnitt ger vi tips om vad ni bör berätta och visa. Och vad som är bra att ha med sig.

3.1 Fiskekurs inomhus

En kurs inomhus, på en skola eller i en föreningslokal el liknande, kan ta upp många olika aspekter på sportfiske och även inkludera praktiska aktiviteter, exempelvis flugbindning eller skötsel av sin fiskeutrustning.

Frågor att ta upp kan vara:

- Vad är sportfiske? (Begreppet fiske, sportfiske, fritidsfiske, husbehovsfiske, mm)
- Våra fiskarter, var hittar man dem, artkunskap
- Fiskeregler
- Hur fiska, fiskemetoder
- Etiskt fiske och hantering av den fisk som fångats
- Säkerhet (se avsnitt nedan)
- Allemansrätt
- Landskapets spegel och säsongsvariation – Lär dig att se hur naturen omkring speglar hur din sjö ser ut när det kommer till bottendjup och strukturer. Ett exempel kan vara ifall det finns ett berg nära kantlinjen på sjön så brukar sjön vara djupare i detta område.

3.2 Fiskekurs utomhus – vinterfiske

Att tänka på dagen/dagarna innan kursen genomförs

1. Välj en bra fiskeplats, se kapitel 1 ovan
2. Skicka ut inbjudan och ta in anmälningar, se kapitel 2 ovan.
3. Vad behöver deltagarna veta inför kurstillfället, se kapitel 2 ovan
4. Transport till och från kurslokalen/fiskeplatsen, se kapitel 2 ovan
5. Rekognosering av fiskeplats:
 - a. Dagen före kursen: borra upp hålen och mäska området för bästa möjliga effekt inför fisket.
6. Håll koll på väderprognosen:
 - a. Stora variationer värme/kyla kan göra fisket segt, ni har bäst förutsättningar ifall vädret varit stabilt under tid (lufttrycket påverkar exempelvis abborren som har slutna simblåsa).
 - b. Vindar: starka sydliga vindar kan ge högt vattenstånd exempelvis, frånlandsvind kan göra att isen släpper från land och, i värsta fall, kan driva i väg.
 - c. Det gäller även att ha koll på låg- eller högvatten när ni ska fiska i kust och skärgård.
7. Ordna utrustning så att det räcker till alla:
 - a. Pimpelspön – en grundregel att följa är att alltid ta med minst 5 reservspön, vid eventuella händelser som trassel på lina, spöbrott och liknande

- b. Isborrh (-ar):
 - i. Det kan vara bra att inte bara ha en motordriven isborrh utan även en manuell isborrh så kursdeltagarna får pröva på att borra ett hål. Det är inte säkert att alla har ekonomin att köpa en motordriven borrh det första de gör när de vill fiska själva.
 - ii. Det kan också vara bra att för borra ett gäng hål innan kursdeltagarna kommer, så de kan komma i gång med fisket så snabbt som möjligt.
 - c. Is-skopor
 - d. Maggot/mask/majs
 - e. Något att sitta på (eller så får de ta med sig det själva)
 - i. Det kan vara något så enkelt som en murarhink som du vänder upp och ner och sitter på. Denna kan också fungera som en slags enkel pimpelskrylla att bära dina prylar i när du byter fiskeplats.
 - f. Påsar att ha sin fångst i, för den som vill behålla sin fisk.
 - g. Tång för avkrokning om någon får en stor fisk eller om fisken svalt betet djupt.
8. Tänk på säkerheten och ta med:
- a. Första förband om olyckan skulle vara framme (minimum: plåster)
 - b. Isdubbar till alla deltagare (såvida de inte ombetts ta med sig det själva)
 - c. Information om var närmaste hjärtstartare finns
 - d. Mobiltelefon vid nödsituationer
 - e. Kastlina (räddningslina)
9. Om ni bjuder på något att äta och dricka:
- a. Behöver något värmas?
 - b. Muggar, fat, servetter, bestick, soppåsar etc.

Kursupplägg - på kursdagen

1. Innan fisket inleds:
 - a. Välkomna (kom överens i förväg om vem som ska säga vad)
 - i. Presentera alla kursledare och, om det inte är för många deltagare, kursdeltagare
 - ii. Gå igenom dagen, vad ska hända
 - iii. Dela in i fiskegrupper med en ledare per grupp (varje ledare kanske kan ta hand om 5-10 personer)
 - b. Praktiska ting under dagen
 - i. Tid för fika/lunch
 - ii. Var/om det finns toalett
 - c. Gå igenom issäkerhet, se nedan
 - i. Berätta var första förband finns
 - ii. Hur man fiskar säkert på just denna fiskeplats
 - iii. Isdubbar
 - d. Lite teori:
 - i. Vad deltagarna kan tänkas få för fisk
 - ii. Fiskeregler

- iii. Etiskt fiske
 - iv. Allemansrätt
2. Fiska!
 - a. Se nedan
 3. Ev. fika/lunchpaus
 4. Mer fiske
 5. Avslut och hemfärd

Fiska!

- Gå igenom fiskeutrustningen och hur man fiskar.
- Viktigt att informera om:
 - fiskeregler
 - hur man hanterar den fisk man fångat
 - allemansrätt – beroende på hur vana kursdeltagarna är att vistas i naturen, eller om deltagarna inte kommer från Sverige, kan det vara bra att ge grundläggande information om detta. Stanna gärna upp ifall ni ser något häpnadsväckande (exempelvis, en havsörn kommer flygande precis över fiskeplatsen).

Läs mer i avsnitt "Dykdykningar" nedan.

- Det kan också vara bra att visa hur man avlivar och rensar en fisk, och kanske till och med hur man filear den.

3.3 Fiskekurs utomhus – vår, sommar och höst

Att tänka på dagen/dagarna innan kursen genomförs

1. Välj en bra fiskeplats, se kapitel 1 ovan
 - a. En bra fiskeplats under öppet-vatten-säsongen bör vara anpassat efter målgrupp. Beroende på målgrupp bör platsen exempelvis vara fri från hinder intill vattnet, gärna finnas bryggor eller spångar att gå på för att möjliggöra att även personer med funktionsvariation kan delta på fisket.
2. Skicka ut inbjudan och ta in anmälningar, se kapitel 2 ovan.
3. Vad behöver deltagarna veta inför kurstillfället, se kapitel 2 ovan
4. Transport till och från kurslokalen/fiskeplatsen, se kapitel 2 ovan
5. Rekognosering av fiskeplats:
 - a. Dagen före kursen: mäsk området för bästa möjliga effekt inför fisket.
6. Håll koll på väderprognosen:
 - a. Välj fiskeplats efter hur vinden exempelvis har blåst dagarna innan aktiviteten. Fisket i anslutning till vikar som det blåst in i kan vara bättre, av den enkla anledningen att betesfisken samlats sig i vikar där vattnet kan vara lite mer näringsrikt (påverkat av blåst och vågor).
 - b. Stora variationer värme/kyla kan göra fisket segt, med det sagt har ni bäst förutsättningar ifall vädret varit stabilt under tid (lufttrycket påverkar exempelvis abborren som har slutet simblåsa).
 - c. Vindriktning och vindstyrka

- d. Här gäller även att ha koll på exempelvis låg- eller högvatten när ni ska fiska i kust och skärgård.
7. Ordna utrustning så det räcker till alla:
En grundregel följa är att alltid ta med minst 5 reservspön, vid eventuella händelser som trassel på lina, spöbrott etc.
- a. 3 meters metspön: framför allt bra att använda till yngre barn och i områden där det finns begränsat med utrymme bakom
 - b. 4-5 meters metspön: fördelaktigt då man behöver ta sig ut en bit från området, exempelvis om ni fiskar vid en hög kajkant
 - c. Uppsättningar bottenmetespön: Vid möjlighet kan bottenmetespön vara att föredra vid viss typ av fiskeplats, ifall man vill ta sig ut en bit.
 - d. Maggot/mask/majs
 - e. Håv – knutlös, gärna gummerad
 - f. Tång/peang för avkrokning
 - g. Påsar att ha sin fångst i, för den som vill behålla sin fisk.
8. Tänk på säkerheten och ta med:
- a. Första förband om olyckan skulle vara framme (minimum: plåster)
 - b. Flytväst till alla deltagare (såvida de inte ombetts att ta med sig det själva)
 - c. Information och kunskap vart närmaste hjärtstartare finns
 - d. Mobiltelefon vid nödsituationer
9. Om ni bjuder på något att äta och dricka:
- a. Behöver något värmas?
 - b. Muggar, fat, servetter, bestick, soppåsar etc

Kursupplägg - på kursdagen

1. Innan fisket inleds:
 - a. Välkomna (kom överens i förväg om vem som ska säga vad)
 - i. Presentera alla kursledare och, om det inte är för många deltagare, kursdeltagare
 - ii. Gå igenom dagen, vad ska hända
 - iii. Dela in i fiskegrupper (varje arrangör kanske har hand om 5–10 personer)
 - b. Praktiska ting under dagen
 - i. Tid för lunch
 - ii. Var/om det finns toalett
 - c. Gå igenom säkerhet vid vatten, sen nedan
 - i. Berätta var första förband finns
 - ii. Hur fiskar man säkert på just denna fiskeplats
 - iii. Flytväst krav
 - d. Lite teori:
 - i. Vad deltagarna kan tänkas få för fisk
 - ii. Fiskeregler
 - iii. Etiskt fiske
 - iv. Allemansrätt

2. Fiska!
 - a. Se nedan
3. Ev. fika/lunchpaus
4. Mer fiske
5. Avslut och hemfärd

Fiska!

- Gå igenom och visa fiskeutrustningen och hur man fiskar.
- Viktigt att informera om:
 - fiskeregler
 - hur man hanterar den fisk man fångat
 - allemansrätt – beroende på hur vana kursdeltagarna är att vistas i naturen, eller om deltagarna inte kommer från Sverige, kan det vara bra att ge grundläggande information om detta. Stanna gärna upp ifall ni ser något häpnadsväckande (exempelvis, en havsörn kommer flygande precis över fiskeplatsen).

Läs mer i avsnitt "Dykdykningar" nedan.

- Det kan också vara bra att visa hur man avlivar och rensar en fisk, och kanske till och med hur man filear den.

4. Hur gick det? Utvärdering av kursen

Foto: Alexander Dahlberg

När kursen väl är genomförd kan det vara bra att få in någon form av återkoppling kring hur kursen upplevdes av kursdeltagarna. Och hur upplevde ni själva hur det gick? Det kan vara värdefullt att gå igenom vad som funkade bra och vad som borde göras bättre nästa gång.

4.1 Fråga deltagarna

Utvärderingen kan göras enkelt, några frågor via e-post eller via Microsoft Forms (så blir det lättare att sammanställa svaren och då kan svaren vara anonyma).

Exempel på frågor:

- Om det var lätt att anmäla sig till kursen
- Om de fick tillräckligt med information om fiskekursen
- Om de uppskattade att få delta på kursen
- Om kursen uppfyllde deltagarnas förväntningar
- Vad de tyckte om de olika delarna i kursen (om det går att dela upp kursen i separata delar)
- Om de kommer att fiska igen (om de är nybörjare)
- Om det var något med kursen som var särskilt bra
- Om det var något de saknade eller som kunde göras bättre

Sedan är det också bra att fråga om:

- Man/Kvinna/Vill inte uppge
- Nationalitet (om kursen vänder sig till andra än svenskar)
- Ålder

Enklast är om ni formulerar ja/nej-frågor eller om deltagarna kan ge svar i en skala, exempelvis 1-5. Då är det enkelt och går snabbt för deltagarna att besvara enkäten och då ökar chansen att få in fler svar. Det ska heller inte vara alltför många frågor – räkna inte med att alla svarar, eller ens hälften.

4.2 Fråga er själva

Det kan också vara bra för er som anordnat kursen att diskutera fiskekursen, vad som gick bra och vad som kan göras bättre nästa gång, om det blir en nästa gång.

- Vad var bra och vad kunde ha gjorts bättre när det gäller:
 - Planering
 - Anmälan
 - Kommunikation inför kursen
 - Under kursen
 - Efter kursen

5. Djupdykningar

Foto: Tobias Hellman

I detta avsnitt gör vi några "djupdykningar" i några områden och tipsar om några länkar som det kan vara bra för er som ska ordna en fiskekurs att veta.

5.1 Regler för fiske med handredskap i kustvatten

Att fiska med handredskap längs Bottenvikskusten är fritt, du behöver inte köpa fiskekort. Detta fria fiske gäller både svenska och utländska medborgare. Det är du som fiskare som har ansvar att ta reda på vilka regler som gäller för det vatten du tänkt att fiska.

Det fria fisket i kusten inkluderar alla fiskarter utom lax där en rad regler begränsar var och när du får fiska, vem som får fiska och hur många fiskar du får ta upp.

Det kan också vara bra att veta att det är förbjudet för fritidsfiskare att sälja fångst från havet. Det är bara licensierade yrkesfiskare som får göra det.

Minimimått och maximimått

Minimimått och maximimått sätts för att skydda de viktigaste fiskarna i de lokala fiskstammarna. Minimimåttet anger undre gräns för hur små fiskar du får behålla. Tanken är att den lilla fisken ska hinna växa till sig och reproducera sig minst en gång innan de får tas upp.

För vissa arter gäller även maximimått, de riktigt stora fiskarna är viktiga för hela fiskbeståndet och även för havets ekosystem.

Rekommenderat är även att stora harrar, längre än 45 centimeter, återutsätts eftersom dom har stort reproduktionsvärde för hela harrbeståndet.

Harr: 35 cm

Havsöring: 50 cm

Lax: 60 cm

Gös: Minsta tillåtna storlek 45 cm. Största tillåtna storlek 60 cm.

Fiskens längd räknas från fiskens nosspets till stjärtfenans yttersta spets.

Fredningstider

Fredningstider är perioder då du inte får efter vissa fiskarter. Reglerna är till för att skydda fisken under deras lekperiod.

Harr: Allt fiske efter harr förbjudet under tiden 15 april–31 maj.

Havsöring: Allt fiske efter öring är förbjudet under tiden 1 oktober–31 december.

Lax: Allt fiske efter lax är förbjudet 1 oktober–31 december. Fiske efter vildlax är förbjudet 1 september–30 april.

Fångstbegränsning

För att se till att det inte fångas mer fisk än bestånden klarar finns regler om fångstbegränsning. Det innebär att du inte får ta upp mer än ett visst antal fiskar per dag.

Vid fångst av harr med handredskap får maximalt tre harrar behållas per person och dag.

Kustmynnande vattendrag

I mynningsområdena utanför de stora älvarna Torneälven, Kalixälven, Råneälven, Luleälven, Piteälven, Byskeälven, Åbyälven och Kågeälven gäller särskilda regler för fiske efter lax och öring. Om du tänkt fiska i närheten av ett kustmynnande vattendrag behöver du hålla koll på vilka regler som gäller just där. Att fiska i sötvatten kräver fiskekort och det finns oftast frednings- eller förbudsområden i havet utanför mynningarna.

Fiske efter lax i havet

Fritidsfiske efter lax är hårt reglerat. Bland annat är vildlaxen helt fredad under september till och med april. Om du råkar få en vildlax på kroken måste den omedelbart släppas tillbaka till havet, död eller levande. Kolla noga upp vad som gäller där du tänkt fiska innan du börjar fiska!

Förbjudna fiskemetoder

Det är förbjudet att fiska med alla typer av redskap i avsikt att hugga eller rycka fast en eller flera kroker utvändigt på fisken, det vill säga ryckfiske eller liknande. Bestämmelsen gäller däremot inte användning av huggkrok för att ta upp fisk som har fångats med annat redskap.

Det är även förbjudet att fiska med ljuster, harpun, spjut eller andra redskap som fisken spetsas med. Att fånga fisk med skjutvapen, sprängmedel, gift eller elektrisk ström är inte heller tillåtet.

Läs mer

På svenskafiskeregler.se finns en sökbar karta där du kan läsa mer om vilka fiskeregler som gäller för fritidsfiske längs kusten. Alla aktuella regler och föreskrifter finns på Havs- och vattenmyndighetens hemsida.

[Svenska fiskeregler - kartsökning](#)

[Fiskeregler för fritidsfiske - Havs- och vattenmyndigheten](#)

5.2 Var snäll med fisken - etisk hantering av den fisk du fångat

Vid fiske råder ansvar för fiskens välbefinnande. Det innebär att du som fiskare behöver handskas med fisken på ett korrekt och bra sätt. Detta för att skapa de allra bästa förutsättningarna för att fisken ska klara av att återutsättas i vattnet igen. Vill du behålla sin fisk, finns det även sätt för att minska fiskens lidande.

Visa/säg detta:

- Hur man hanterar den fisk man fångat – om fisken ska återutsättas. Tryck särskilt på att:
 - fisken ska vara så kort tid i luften som möjligt
 - inte klämma för hårt på fisken så att dess inälvor förstörs

- vara rädd om fiskens slemskikt – hantera fisken med blöta händer/handskar.
- inte låta fisken ligga och sprattla länge på land, på isen eller i båten.
- Hantering av den fisk man fångat – om man ska behålla fisken. Tryck särskilt på att:
 - Avliva fisken direkt, låt den inte lida i onödan
- Undvik att använda huggkrok eller lip grip, särskilt på stora fiskar. Detta skadar fisken och räknas inte som en bra hantering av fisk. Den som fångat en stor gädda ska absolut inte lyfta fisken med en lipgrip. Gäddans läpp/käkar klarar inte att bära sin egen tyngd och dessutom riskerar fiskens inälvor att rasa nedåt i kroppen. Risken är stor att den stora gäddan inte klarar sig efter att ha blivit återutsatt.
- Undvik att fiska när det är kallare än -10 grader
 - Fisken bör inte tas upp i luften. Behåll fisken i vattnet så mycket som möjligt, vid hantering i luften kan ögonen frysa sönder och fisken kan bli blind.

Hantering av fisk - om fisken ska återutsättas

Här nedan följer exempel på vad du bör tänka på vid återutsättning av fisk.

- Steg 1: Kroka av fisken så snabbt som möjligt!
- Steg 2: Låt fisken återhämta/vila sig i vattnet i håven
- Steg 3: Ta upp fisken, släpp tillbaka genom att hålla i fisken nedanför vattenytan.
- Steg 4: När fisken visar tecken på att simma i väg, släpper du taget om fisken.

Utrustning som kan vara bra att ha med för ett etiskt bra fiske:

- Rätt krok till rätt fiske: hellre enkelkrok eller cirkelkrok än trekrok. Vill du vara ännu snällare kan du använda hullinglösa krokar
- Peang/tång för avkrokning
- Knutlös håv, gärna av gummi
- Avkrokningsmatta: en vadderad säkerhetsmatta där du kan lägga din fisk medan du tar bort kroken från fiskens mun. Avkrokningsmomentet är kanske det mest kritiska ögonblicket där en sportfiskare kan skada fisken, att hålla fisken på en mjuk skyddande landningsmatta bidrar till att minska skador på fiskens slem skikt och skinn.
- Avbitare: vid djupa krokningar kan det vara bättre att knipsa av där kroken sitter.

Hantering av fisk - om du ska behålla fisken

Utrustning som bör prioriteras:

- Priest (fiskbonkare) för bedövning av fisken innan den avlivas
- Kniv

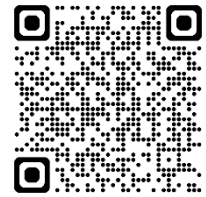
All fisk som inte ska tillbaka till vattnet ska omedelbart avlivas! En snabb hantering gör att fisken inte behöver lida i onödan samtidigt som fiskens kött får en bättre kvalitet och hållbarheten förbättras.

- Börja med att bedöva fisken – det gör du bäst med ett par hårda slag på huvudet. Det mest humana sättet att avliva en fisk är en metod som kan ge en ögonblicklig och långvarig bedövning vilket ger gott om tid för avlivning. Att sticka fisken i huvudet med en kniv är mycket plågsamt för fisken och fungerar sällan – gör inte det!

- Därefter är det dags för avlivning som görs genom att du skär av fiskens gälbågar. En bonus med att skära av gälbågarna är att du samtidigt avblodar fisken vilket ger fiskköttet en bättre hållbarhet.
- När du har rensat fisken kan du kasta fiskrenset i vattnet. Om du kastar det på land kan det börja lukta illa och locka till sig djur.

Läs mer

[Så behandlar du fisk som ska sättas tillbaka - Stiftelsen för Östersjölaxen](#)

5.3 Säkerhet vid vatten och på is

Säkerhet - att vistas och fiska på is

Att besitta en grundlig kunskap inom säkerhet, innan en olycka är framme är en viktig del i att lyckas med dagen och viktig information till kursdeltagarna. Att fiska säkert på havsis innebär en rad olika aspekter. Tryck särskilt på att:

- alla alltid ska bära isdubbar och bära dem korrekt runt halsen (spänn snöret och dra över dubbarna under huvan)
- man ska ha sin mobiltelefon tillgänglig och att förvara den i vattentätt fodral.
- aldrig gå ut ensam på isen
- kolla isens tjocklek inne vid land, isen bör vara minst 10 cm. Kolla på flera platser och känn efter vilken kvalitet isen har, om isen är spröd och ruttan då bör du stanna på land.
- se upp för specifika områden där isen kan vara tunnare, exempelvis vid bryggor, utlopp/inlopp, sund, broar och uddar.

Säkerhet - Fiske vid och på vatten

Att besitta en grundlig kunskap inom säkerhet, innan en olycka är framme är en otroligt viktig del i att lyckas med dagen

Visa/säg detta - att tänka på när du vistas vid och på vattnet:

- Ha alltid flytväst på
- Tänk på blöta, hala stenar
- Spring inte på bryggor
- Ta reda på vart räddningsutrustning finns
- Håll avstånd till varandra, så att det går att fiska på ett säkert och kontrollerat sätt
- Ha mobiltelefonen tillgänglig och förvara den i vattentätt fodral.

Läs mer

[Sjöräddningssällskapet](#)

5.4 Allemansrätt och naturvett

Tack vare allemansrätten kan vi röra oss fritt i den svenska naturen. Allemansrätten fungerar om alla tar ansvar för att bedöma vad som är lämpligt just här och nu, genom att läsa landskapet och bedöma situationen.

Värt att veta är att fiske inte ingår i allemansrätten. Men allemansrätten har ändå stor betydelse eftersom den gör det möjligt att ta sig till sina fiskevatten.

Inte störa, inte förstöra

Tänk på att...

- visa omtanke om växt-, djur- och fågelliv.
- uppmärksamma lokala regler, tillträdesförbud och ordningsföreskrifter.
- under tiden 1 mars-20 augusti får inte hundar springa lösa i skog och mark, om du tar med din hund till ett skyddat område måste den alltid vara kopplad.
- låta fornminnen, block och stenar stå orörda, stapla inte stenhögar i klapperstensfälten.
- bara göra upp eld på anvisad plats, elda inte på klippor, tänk på eldfaran och släck noga efter dig.
- respektera de boende och andra besökare på besöksmålet.
- gemensamma utrymmen är till för alla, så visa hänsyn genom att lämna platsen i ett vårdat skick.
- ta med ditt skräp hem.

När du fiskar från båt

Du får...

... tillfälligt förtöja din båt, bada och gå i land nästan överallt

Tänk på att....

... inte vistas för nära hus eller störa boende utmed stränderna.

... kravet på hänsyn är extra stort för dig med motorbåt, det kan finnas regler om hastighetsbegränsningar.

... inte köra i höga hastigheter om du är nära land.

... på vissa öar är det tillträdesförbud, till exempel i fågel- och sälskyddsområden där det är förbjudet att gå iland eller vistas i närheten under viss tid på året. I [Skyddad natur](#) hittar du information om dessa områden.

... samma bestämmelser som gäller på öppet vatten gäller även på vinterns isar.

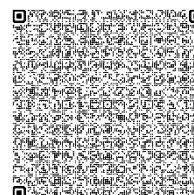
Läs mer

Läs mer om allemansrätten på Naturvårdsverkets hemsida. I Naturvårdsverkets kartverktyg "Skyddad natur" hittar du mer information om vad som gäller.

[Naturvårdsverket:](#)

[Skyddad natur:](#)

5.5 Verktyg och länkar

	Länk	QR-kod
Sjökort:	Skippo	
Lantmäteriets karta:	Min Karta	
Isläget:	Is till havs SMHI	
	Isläget - Meteorologiska institutet (ilmatieteenlaitos.fi)	
Lufttryck och vattenstånd:	SMHI - Observationer Sverige SMHI	
	Yr (lufttryck ingår i väderprognosen)	
	Vattenstånd och vågor SMHI	
Appar för ett roligare fiske:	Fishing App and Fishing Tools (fishbrain.com) : en app där du kan se var andra ha fiskat och där du även kan lägga upp dina egna fångster.	
	Fiskarter - Lär dig om alla vanliga fiskarter i Sverige Sportfiskarna : Sportfiskarnas "Fisknyckeln", en fiskartsguide när du är osäker på vad du fått på kroken.	

**BOTTENVIKENS
SKÄRGÅRD**

www.bottenvikensskargard.se